

Oikeusministeriö

PL 25

00023 Valtioneuvosto

16.12.2003

kuulemistilaisuus 18.12.2003

18.12.2003
Oel 24.41.2003
Lau

RIKOSVAHINKOLAIN UUDISTAMINEN

Rikosvahinkolain uudistamistarpeen arviointimuistiossa on otettu laajasti huomioon lain sisältöä, soveltamisalaa ja käytäntöjä. Ensi- ja turvakotien liitto on keskittynyt näkemyksissään lähinnä liiton käytännön työssä esiin tulleisiin seikkoihin.

Korvausjärjestelmän perusrakenne

Rikoksen, erityisesti erilaisten pahoinpitelyjen, uhrien tukemisesta saamiemme kokemusten mukaan kannatamme oman taulukon rakentamista rikoksen seurauksena henkilöön kohdistuvien vahinkojen korvaamiseen. Tällöin korvauksissa voitaisiin paremmin huomioida mm. teon tahallisuus, tasapuolistaa uhrien kohtelua ja vähentää korvauspäätösten muutostenhakemisten määrää.

Rikoksen uhrin oikeus korvaukseen

Pidämme perusteltuna rikosvahinkolain korvaussuojan laajentamista kärsimysten osalta koskemaan vakavaa henkilökohtaista koskemattomuuden loukkausta kuten törkeitä pahoinpitelyjä. Tutkimusten mukaan osalle väkivaltaa kokeneista kehittyä kokemuksen seurauksena posttraumaattinen stressireaktio, joka monin tavoin vaikeuttaa elämässä selviytymistä. Tällä hetkellä kaikista terapiaa tarvitsevista henkilöistä Kelan kuntoutukseen pääsee vain murto-osa. Selkeästi rikoksen seurauksena lääkinnällistä kuntoutusta tarvitsevan uhrin toipuminen tulisi turvata sisällyttämällä lääkinnällinen kuntoutus, terveydenhuollon kustannusten lisäksi, maksettaviin korvauksiin

Henkilövahingon kärsineen läheisten oikeus korvaukseen

Asiakirjassa tulisi tarkentaa, keihin erityisen läheisillä henkilöillä viitataan puhuttaessa läheisten korvaussuojan laajentamisesta. Toivomme tarkentamisessa huomioitavan, että todellisuudessa erityinen läheinen henkilö ei syystä tai toisesta aina ole samassa taloudessa asuva henkilö. Kannatamme elatuksen menetyksen korvaavuuden laajentamista tosiasiallisesti surmansa saaneen elatuksen varassa olleille. Katsomme ettei oikeutta korvaukseen tulisi sitoa läheisen rikoksen todistamiseen tai uhrin näkemiseen heti rikoksen tapahduttua.

Rikosvahinkolain 8§:n mukainen korvaussuoja

Olemme samaa mieltä siitä, että säännöksen soveltamisessa tulisi selkeyttää millaisia hoitomuotoja voidaan pitää säännöksessä tarkoitettuna laitoshoidon. Vuosien takaisen laitoshoidon purkamisen myötä, avohoidossa ja -palveluissa on laitoshoidon verrattavissa olevan hoidon tarpeessa olevia ihmisiä.

Rikosvahinkolain nojalla maksettavien korvausten korko

Pidämme koron maksamista perusteltuna, erityisesti siinä tapauksessa, jos vahingon kärsineen on täytynyt turvautua rikoksen seurausten johdosta rahoitusjärjestelyihin, joista koituu merkittäviä korkokustannuksia. Esimerkiksi tilanne, jossa uhri on joutunut ottamaan pankkilainaa rikoksen seurauksena syntyneiden kulujen kattamiseksi.

Korvausten epäämis- ja alentamisperusteet

Kannatamme samassa taloudessa asumista epäämisperusteen selvittämistä erityisesti silloin, kun kyseessä on perheväkivaltatilanne. Kokemustemme mukaan, uhrin provosointia tämän kaltaisissa tilanteissa käytetään usein selittävänä tekijänä väkivallan käytölle tai esinevahinkojen syntymiselle.

Valtionkonttorin itsenäinen harkintavalta

Valtionkonttorin itsenäinen harkintavalta on perusteltua hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi tämän hetkisessä tilanteessa kun vahingon korvaamista koskevat oikeuskäytännöt vaihtelevat eri tuomioistuimissa.

Korvausmenettely

Katsomme, että Valtiokonttorilla on viranomaisena rikoksen uhuriin verrattuna sopivampi rooli selvittää rikokseen syylistyneen henkilön tausta. Tällöin Valtiokonttorin tulisi saada salassapitosäännösten estämättä tietoa tekijän laitokseen sijoittamisesta tai huostaan ottamisesta.

Ennakkokorvausjärjestelmä

Mielestämme vähätuloisten rikoksen uhrin tukeminen tulisi huomioida korvausjärjestelmää harkittaessa. Rikosuhritoimikunnan ehdottama 336 euron alaraja ennakkoon suoritettavalle korvaukselle terveydenhuoltokuluista vaikuttaa korkealta esimerkiksi silloin, kun vahingon kärsinyt on työtön. Myös kuuden kuukauden odotusaika korvausasian viivästyessä tai useiden kuukausien korvausten odottaminen tekijän tuomion perusteella saattaa muodostua uhrille kohtuuttomaksi.

Korvausjärjestelmää koskeva tiedotus

Kannatamme korvausjärjestelmästä tiedottamisen lisäämistä. Monet rikoksen kohteeksi joutuneet tuntevat henkisen järkytyksen lisäksi, rikosasian ja sen selvittämiseen liittyvät asiat monimutkaisena, etenkin jos henkilöllä ei ole aiempaa kokemusta vastaavanlaisista tilanteista. Korvauksista tiedottamisen lisäksi olisi mielekästä kertoa palveluista, joissa uhri saa tukea ja ohjausta asian hoidossa.

Rikosuhrirahaston perustaminen

Ymmärrämme rikosuhrirahastoon luomiseen liittyvät periaatteelliset ja käytännön ongelmat. Pidämme kuitenkin tärkeänä, että rikosten uhreille suunnattujen palvelujen rahoitus turvataan valtion budjetissa.

Ensi- ja turvakotien liitto ry

VIRPA PUISTO
Virpa Puisto
puheenjohtaja

MARITA RUOHONEN
Marita Ruohonen
toimitusjohtaja